

ВСТУП У СПАДЩИНУ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Назаренко О.В., курсант юридичного факультету Інституту кримінально-виконавчої служби НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри загально-юридичних дисциплін Інституту кримінально - виконавчої служби НАВС *Губарев С.В.*

На сьогоднішній день питання спадкування особами, що перебувають у місцях позбавлення волі є актуальним та складним. Особи які відбувають ув'язнення нерідко зустрічаються з питанням щодо спадкування так як вони не наділені повною цивільною дієздатністю та не можуть в повній мірі представляти свої інтереси, тому виникають колізії щодо врегулювання даного питання.

Відносини, пов'язані з оформленням спадщини, регулюються нормами Цивільного кодексу України, законів України «Про нотаріат», «Про міжнародне приватне право», Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 року №296/5.

Що ж таке спадщина? Спадщина - це майно, яке переходить в порядку спадкування. Спадщина складається із сукупності майнових прав та обов'язків померлого громадянина, які згідно з чинним законодавством можуть переходити у порядку спадкування до іншої особи. Іноді спадщину називають спадковою масою або спадковим майном [1,62].

До складу спадщини не належать:

- особисті немайнові права (честь, гідність, ділова репутація, право на участь у товариствах; членство в об'єднаннях тощо);

- права та обов'язки, нерозривно пов'язані із особою(обов'язок підрядника виконати роботу, право на отримання аліментів);

- права та обов'язки, спадкування яких не дозволяється законом (речі, на які поширюється особливий правовий режим).

За чинним законодавством прийняти спадок можна трьома способами:

- спадкоємці вважаються такими, що прийняли спадок, якщо вони подали нотаріусові заяви про прийняття спадку;

- якщо спадкоємці на момент смерті спадкодавця постійно проживали разом з ним;

- якщо спадкоємці є малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами, а також особами, цивільна дієздатність яких обмежена.

Видача свідоцтва про право на спадщину за загальним правилом проводиться нотаріусом після закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини. Процесуальний строк у шість місяців встановлюється для

того, щоб нотаріус у достатній мірі зумів перевірити всі підстави для видачі спадкоємцям свідоцтва про право на спадщину:

- встановити факт смерті спадкодавця;
- час і місце відкриття спадщини;
- наявність спадкового майна то відсутність обтяжень його боргом;
- визначення кола спадкоємців (за законом і за заповітом);
- визначення частки спадкового майна, яка належить кожному із спадкоємців.

Право на спадкування мають особи, визначені у заповіті [2].

Відповідно до частини третьої статті 1223 Кодексу, право на спадкування виникає у день відкриття спадщини. Спадкоємець за законом має право прийняти спадщину, відмовитися від прийняття спадщини або не прийняти її [3].

Відповідно до частини першої статті 1270 Кодексу, для прийняття спадщини, з метою виявлення всіх можливих спадкоємців померлого, встановлено шестимісячний строк, який починається з моменту смерті спадкодавця. У зазначений термін особа, яка є спадкоємцем, має подати нотаріусу за місцем відкриття спадщини відповідну заяву [3].

Стосовно до осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі за скоєний злочин, необхідно відзначити, що вони як і раніше залишаються учасниками цивільних правовідносин.

За чинним законодавством встановлено строк протягом шести місяців з дня смерті спадкодавця щоб прийняти спадщину. В іншому випадку термін прийняття спадщини буде вважатися пропущеним. Що ж робити людям які відбувають покарання у місцях позбавлення волі? Як їм вчинити в даній ситуації? У разі якщо спадкоємець - засуджений, який перебуває в місцях позбавлення волі, все ж вирішив вступити в майнові права і обов'язки спадкодавця, здійснення права спадкування можливе в наступних формах.

Перша форма - особисте вступ у спадщину в термін, відведений законодавцем, якщо в цей період (6 місяців з дня відкриття) засуджений звільняється з виправної установи. У цілому перелік підстав звільнення від покарання закріплений кримінальним та кримінально-виконавчим законодавством. До таких належать:

1. відбуття строку покарання, призначеного за вироком суду;
2. помилування;
3. акт амністії;
4. скасування вироку;
5. хвороба;
6. дострокове звільнення;
7. надання відстрочки відбування вагітним жінкам і жінкам, які мають малолітніх дітей;
8. заміна покарання більш м'яким;
9. умовно-дострокове звільнення.

Друга форма відображає можливість вступу в спадщину засудженим особисто, якщо останньому за наявності виняткових

обставин представлено короткострокову відпустку. До заяви про дозвіл короткострокового виїзду повинні бути додані або довідка органів охорони здоров'я про смерть спадкодавця, засвідчена органом внутрішніх справ, або свідоцтво про смерть спадкодавця. .

Спадкоємець буде вважатися фактично прийнятим спадщину, якщо він надав нотаріусу докази вступу у володіння або користування майном спадкодавця.

Крім фактичного прийняття можливо також звернення із заявою до нотаріуса або уповноваженій посадовій особі за місцем відкриття спадщини, яким за загальним правилом вважається останнє місце проживання спадкодавця. Якщо воно невідоме, що вкрай рідко, місцем відкриття є місце знаходження майна.

Третя форма представляє собою подачу заяви спадкоємцем, які перебувають в місцях позбавлення волі, поштою. При цьому підпис спадкодавця може бути посвідчений начальником відповідної виправної установи.

Четверта форма передбачає можливість видачі засудженим доручення третій особі на вступ у спадок. У цьому випадку довіреність також може бути посвідчена начальником відповідного місця позбавлення волі.

Отже, на сьогоднішній день маємо підстави сподіватися, що активізація цих досліджень і практичне втілення новацій сприятимуть піднесенню спадкування засудженими на якісно новий рівень ефективності, більш повному забезпеченню додержання конституційної правозаконності у даній сфері суспільних відносин.

Список використаних джерел:

1. Заїка Ю.О. Українське цивільне право // Навчальний посібник. - 2005. - С.176.
2. Вступ у Спадщину в Україні. Оформлення Спадщини. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину. Усунення від права на спадкування
http://www.chshnak.vn.ua/index.php?option=eom_content&view=article&id=178:2013-11-19-08-14-11&lang=uk
3. Цивільний кодекс України <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>